

Vážené čitateľky, vážení čitatelia,

obyvateľstvo vo všetkých kútoch sveta starne rýchlym tempom. WHO odhaduje, že v priebehu najbližších 5 rokov prvýkrát v histórii ľudstva počet ľudí vo veku 65 rokov a viac prevyší počet detí vo veku 5 alebo menej rokov. Ja to považujem za úspech celkového rozvoja, zlepšovania socioekonomických podmienok na život a za úspech medicíny, ktorá dokáže oveľa lepšie chrániť zdravie ľudí, respektíve ho obnoviť, ak bolo poškodené.

Chronické neprenosné ochorenia (CHNO), čiže srdcovocievne, onkologické, metabolické a neinfekčné respiračné choroby, dosiahli rozmery globálnej epidémie a v súčasnosti spôsobujú viac úmrtí ako všetky ostatné choroby dohromady. Uvádza to WHO vo svojej prvej celosvetovej správe o CHNO z roku 2010. Z celkového počtu 57 miliónov úmrtí na celom svete v roku 2010 bolo 36 miliónov (63 %) zapríčinených CHNO. Aj keď sú tieto ochorenia výrazne viazané na vyšší vek, bohužiaľ, čím ďalej tým viac sme svedkami, že neobchádzajú ani mladých ľudí. Spomeniem len diabetes 2. typu, ktorý sa kedysi u mladých ľudí takmer vôbec nevyskytoval. Predčasnému rozvoju CHNO sa dá predchádzať znížením štyroch hlavných rizikových faktorov, ktoré úzko súvisia so životným štýlom a správaním. Je to tabakizmus, fyzická inaktivita, zdraviu škodlivá konzumácia alkoholu a nesprávna výživa.

Z titulu narastajúcej morbidity a mortality na CHNO, boli pod gesciou WHO vypracované viaceré strategické dokumenty. V roku 2011 bol zvolaný Summit OSN, na ktorom členské štáty vrátane Slovenska prijali Politickú deklaráciu OSN o prevencii a kontrole neprenosných ochorení. Okrem iného sa v nej hovorí, že prevencia musí byť základným kameňom celosvetovej odpovede na CHNO. V Európskom regióne WHO bol následne prijatý Akčný plán na implementáciu Európskej stratégie na prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení na roky 2012 – 2016, kde sa podčiarkuje, že štáty musia zabezpečiť dostupné a kvalitné služby na prevenciu a liečbu CHNO pre všetky vekové a sociálne skupiny.

Mnohé štúdie a príklady implementovaných zdravotných politik dokázali, že zdravotníctvo, ktoré chrbitovú kosťou je primárna starostlivosť a základňou sú praktickí lekári, zabezpečuje najlepšie výsledky v oblasti ochrany, podpory aj obnovy zdravia pri najnižších nákladoch a s najvyššou mierou spokojnosti na strane pacientov. V niektorých krajinách, kde chronické ochorenia predstavujú hlavné zdravotné bremeno, praktickí lekári majú na starosti 95 % zdravotných problémov, pričom absorbujú len 5 % rozpočtu na zdravotníctvo. Pacienti chcú starostlivosť, ktorá reaguje na nich ako na ľudskú bytosť, a nie ako na sadu špecializovaných orgánov a funkcií.

Strategické a politické dokumenty sú nevyhnutné, ale dôležitá je najmä každodenná práca profesionálov, ktorí ich naplňujú skutkami. V prípade CHNO zohrávate vy, lekári prvého kontaktu, nezastupiteľnú úlohu. Nielen tým, že podávate chorým pacientom pomocnú ruku v podobe rýchlej diagnózy a liečby. Významne sa podieľate na tom, že pacienti správne pochopia a dodržiavajú liečebný režim. Svojou poradenskou činnosťou v oblasti podpory zdravia, zdravého životného štýlu a prevencie chorôb prispievate k zabráneniu predčasného vzniku chorôb, tých chronických neprenosných obzvlášť. Patrí vám za to veľká vďaka.

Na záver zacytujem z prejavu generálnej riaditeľky WHO pani Margaret Chan na zjazde WONCA v júni 2013: „Primárna starostlivosť je naša veľká nádej do budúcnosti. Praktickí lekári sú naše vychádzajúce hviezdy budúcnosti. Z popola, ktorý sa nahromadil z úzko špecializovanej, dehumanizovanej a skomercializovanej zdravotnej starostlivosti, praktická medicína vstáva ako fénix, začína svoj let a rozprestiera svoje komplexné svetelné spektrum s príslubom dúhy.“

Držím palce, aby takto poeticky formulované poslanstvo pochopili aj tí, ktorí rozhodujú o budúcnosti primárnej starostlivosti na Slovensku.

MUDr. Darina Sedláková, MPH
riaditeľka Kancelárie WHO na Slovensku

Via Practica

Ročník 10, 2013, číslo 5, vychádza 6-krát ročne

Dátum vydania: november 2013

Vychádza v spolupráci s:

- Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva SLS
- Slovenská asociácia aterosklerózy

Predseda redakčnej rady:

MUDr. Ľuboš Drgoňa, CSc.

Redakčná rada:

doc. MUDr. Viliam Dobiáš, CSc.
MUDr. Ľubomíra Fábryová, PhD.
doc. MUDr. Štefan Farský, CSc., FESC
prof. MUDr. Ján Gajdošík, PhD.
prof. MUDr. Vasil Hricák, PhD., FESC
doc. MUDr. Martin Hrubíško, PhD.
MUDr. Eva Jurgová, PhD.
doc. JUDr. MUDr. Peter Kováč, PhD.
doc. MUDr. Ladislav Kužela, CSc.
doc. MUDr. Eva Máderová, CSc.
MUDr. Peter Marko, MPH
prof. MUDr. Peter Mitro, PhD.
MUDr. Imrich Mucska
prof. MUDr. Juraj Payer, CSc.
MUDr. Darina Sedláková, MPH
doc. MUDr. Peter Špalek, CSc.
MUDr. Boris Šteňo, PhD.
MUDr. Iveta Vaverková, MPH

Kontrola autodiagnostických testov:

MUDr. Jozef Kalužay, PhD.

Vydavateľ:

SOLEN, s. r. o., IČO 35865211

SOLEN
MEDICAL EDUCATION

Sídlo vydavateľa a adresa redakcie:

SOLEN, s.r.o., Lovinského 16, 811 04 Bratislava
fax.: 02/5465 1384
redakcia@solen.sk, www.solen.sk

Redaktorka časopisu:

Mgr. Andrea Dúbravčíková, 02/5413 1381, 0910 956 370,
dubravcikova@solen.sk

Grafická úprava, sadzba:

Ján Kopčok, kopcok@solen.sk

Obchodné oddelenie:

Ing. Monika Liedlová, 02/5413 1365, 0911/349 599,
liedlova@solen.sk

Predplatné na rok 2013:

Cena predplatného za 6 čísel na rok 2013 je 18 €
Časopis si môžete objednať na www.solen.sk,
e-mailom: predplatne@solen.sk, faxom: 02/ 5465 1384,
tel.: 02/5465 0649, mobil 0911/345 599.

Všetky publikované články prechádzajú recenziou.

Registrácia MK SR pod číslom EV 3578/09

ISSN 1336-4790 (tlačené vydanie)

ISSN 1339-424X (online)

Časopis je indexovaný v Bibliographia Medica Slovaca (BMS).
Citácie sú spracované v CiBaMed.

Citačná skratka: Via pract.

Vydavateľstvo SOLEN, s.r.o., má výhradné právo na preberanie a publikáciu článkov z časopisov Interní medicína pro praxi a ďalších časopisov vydavateľstva SOLEN, s.r.o., ČR. Akákoľvek časť obsahu alebo článku nesmie byť kopírovaná alebo inak rozmnožovaná s cieľom ďalšieho šírenia akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme bez písomného súhlasu vydavateľstva SOLEN, s.r.o., ako vlastníka autorských práv.

Vydavateľ nenesie zodpovednosť za údaje a názory autorov jednotlivých článkov či inzerátov.